

Genesis 2021 **Heeft het bijbels scheppingsverhaal ons nog iets te zeggen?**

Lied: Herschep ons hart, heradem ons verstand. (2x)

Vinden jullie het ook zo moeilijk om af te kicken? Afkicken van het idee dat de schepping binnen een week voltooid is?

Ik moet het me steeds weer inprenten. Wat daar in de bijbel staat is geen ooggetuigenverslag. Het is niet zo dat er een journalist in een hoekje van Gods atelier nauwgezet noteert wat er elke dag aan Gods creatieve brein en zijn nijvere handen ontspruit.

Ik moet me steeds weer inprenten: het is **een verhaal!** Een verhaal, niet ter plekken verzonnen, maar langzaam van her en der bijeen gesprokkeld en uiteindelijk ten gehore gebracht en opgeschreven.

Verhalen hebben meestal een **intentie**. Als je als oma of opa je kleinkind voor het slapen gaan een verhaal vertelt dan hoop je dat ie inslaapt met het besef dat hij er mag zijn, dat ie niet meer hoeft te piekeren over de oneffenheden van de afgelopen dag, dat ie tot rust komt en tevreden in slaap valt.

Het verhaal van de schepping heeft ongetwijfeld **ook een bedoeling**. Al is die intentie op het eerste gezicht moeilijk te achterhalen. De samensteller van dat verhaal kan geen uitsluitel meer geven over wat hij hoopt te bereiken. Gelukkig zijn er geleerde mensen die er hun levenswerk van maken om te reconstrueren wat de context is waarin dit verhaal verteld wordt en uiteindelijk opgeschreven is. Schepping is een kijk, niet een gebeurtenis in het verleden. (H.M.Kuitert)

Het moet ongeveer 25 eeuwen geleden zijn. Het land Israël is leeggeroofd en verwoest. De bevolking is en masse gedeporteerd naar een wildvreemd land. En daar in Babylon worden ze als slaven misbruikt.

Ontworteld, alle zekerheden ontnomen. Daar aan de stromen van Babylon staat het water tot aan hun lippen. Grotere ontreddering is nauwelijks denkbaar. Crisis alom! Mensen klagen steen been en verwijten God dat hij niet ingrijpt. In deze Godvergeten situatie probeert een priester, naar beste kunnen, God van alle schuld vrij te pleiten en zijn toehoorders duidelijk te maken waar het God met zijn hemel en aarde om begonnen is. Uitgaande van hun geloof in de Eeuwige, probeert hij zin te ontdekken in een totaal zinloze situatie.

Zijn boodschap kun je aldus samenvatten: Kijk eens naar wat je hebt en niet naar wat je mist.

Dan komt hij met een opsomming van al de zegeningen

1 Er is een schitterend dynamisch evenwicht tussen licht en donker.

2 Er is een leefbare werkverdeling tussen lucht en water.

3 Er is een wisselend samenspel tussen water en land.

En ook dat land is er niet voor zichzelf, maar biedt ruimte voor planten en bomen.

4 De chaos is betrekkelijk. Er zijn jaren en seizoenen. Licht en donker zijn gelijkmatig verdeeld over dag en nacht.

5 Verder: vissen in de zee, vogels in de lucht. Een bijna eindeloze variatie levende wezens alom.

6 En last but not least; de mens. Topstuk in deze collectie. Het meest gelijkend op de Creator zelf. Aan hem wordt het verder creatief ontwikkelen toevertrouwd. Hij wordt medeschepper. Compagnon. Medewerker. Uitvoerder.

7 Een rustdag voor iedereen zonder uitzondering.

En wie nog kritiek op God heeft, die moet weten dat God zelf alles goedgekeurd heeft!

Heeft de priester hiermee enige zin gebracht? Dat is niet te achterhalen. Mogelijk heeft hij wel het besef gewekt, dat het niet aan God ligt als er iets mis gaat. Als je wat te klagen hebt moet je het wel bij het juiste adres zijn. Waarschijnlijk kom je dan uit bij de echte verantwoordelijken. Vaak de

mensen zelf! Die hebben het geschenk schepping gretig aangenomen en het als een surprise uitgepakt. En in hun enthousiasme vergeten dat deze gave hen ook voor een opgave stelt. Namelijk te zorgen dat al die zorgvuldig ingestelde balansen gerespecteerd worden en, zo nodig, verder verfijnd. De priester heeft zijn gelovigen in elk geval een spiegel voor gehouden. En duidelijk gemaakt dat er, naast alle ellende, zoveel is om je over te verwonderen en dankbaar voor te zijn. We hebben dus te doen met een God die ons mensen welgezind is en ons tegelijk voor een grandioze uitdaging stelt. Dat lijkt de intentie van dit verhaal.

Over die combinatie van **zorg en uitdaging** zingen we nu een lied. Die mij droeg op adelaarsvleugels.

Overweging.

Twee weken geleden kwamen we tot de bevinding dat het zogenaamde scheppingsverhaal een geloofsverhaal is, bedoeld om mensen in een crisissituatie te bemoedigen en, zo mogelijk, verder te helpen. In die zin zou het verhaal wel eens actueel kunnen zijn in deze crisistijd.

De vraag is: **Kunnen wij iets leren uit dat leerdicht van toen?** Kunnen wij hier iets aan ontlenen om ook in barre tijden te overleven?

Wij beperken ons tot drie mogelijkheden.

- Allereerst. Het is een geloofsverhaal. Wat is geloven? Je toevertrouwen aan de degene die we God hebben leren noemen. Je toevertrouwen aan het leven zelf. Het leven in zijn tijdelijkheid en grilligheid. Het leven ook dat ons machteloos kan stemmen. Geloven kan ons inspireren om de moed er in te houden en te beseffen dat in beginsel de mogelijkheden om te leven aanwezig zijn. En dat we de kans hebben om daar samen dankbaar gebruik van te maken.

- Op de tweede plaats: wij mensen hebben een bepaalde positie. We bespeuren in ons een verantwoordelijkheid voor de andere creaties en het verdere verloop. Diverse Bijbelvertalingen spreken over 'heersen', maar is dat wel de juiste vertaling voor het bedoelde leiderschap? Kunnen we zo maar naar willekeur beschikken over de aarde en alles wat er op leeft? Bij het CDA spreekt men graag over 'rentmeesterschap'. Maar als je dat letterlijk verstaat dan wordt het economisch gewin toch de voornaamste leidraad? Dan zouden we onszelf verlagen tot incasseerders, tot de uitbaters, tot de deurwaarders van de schepping! In de parabel van de rentmeester staat slim eigenbelang boven integriteit!

Het hele scheppingsverhaal suggereert totaal iets anders. Die verdeling in zes dagen toont eerder een soort gelijkwaardigheid. Elke dag vertegenwoordigt een zelfstandige waardigheid. Licht, lucht, water, land, planten, bomen, dieren. Het aan mensen toevertrouwde leiderschap lijkt er in te bestaan al die elementen in hun wezen te laten en ze in hun ontwikkeling verder te begeleiden. Het lijkt meer op het omgaan met gelijkwaardigen dan op onderdanen. Misschien moet je dat leiderschap wel invullen als **dienstbaar zijn** aan het geheel. Zoals een regisseur of een dirigent zijn eigen inbreng verbindt met het stimuleren van de creativiteit van de uitvoerders.

- Een derde les. Die verhalen-vertellende priester ontmaskert ook een veelgebruikte truc: de schuld buiten jezelf leggen. Zijn betoog is: als er iets misgaat moet je het niet aan God toeschrijven. Aan wie dan wel? Dat laat hij wijselijk te raden over. Maar hij laat na er op te wijzen dat je geen vrienden maakt wanneer je jezelf tot 'uitverkoren volk' verheft en daar ook nog rechten en voorrechten aan ontleent!

Ook wij formuleren de huidige problemen als buiten ons toedoen liggend. Wij spreken over: opwarming van de aarde, verdunning van de ozonlaag, stijging van de zeespiegel, klimaatverandering. Als je het zo formuleert, is het net alsof we daar geen enkel aandeel in hebben. We zijn decennia bezig om te ontdekken en toe te geven dat wij zelf daar de voornaamste medespelers in zijn en dat die treurnis niet alleen te wijten is aan de willekeur en de wispelturigheid van 'de natuur'. Als we willen kunnen we dus weldegelijk iets leren van deze religieuze mythe.

Tot besluit: het scheppingsverhaal laat ons het leven zien als een gave die ons tegelijk voor een opgave stelt.

Aan ons de vraag hoe we concreet de leiding invullen om **helend** met deze wereld om te gaan.